

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Potentiam, quæ producit personam diuinam, esse diuinam essentiam
connatata proprietate, verior sententia est. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

Secundo.

316
tam, id paulo post contra Scotum impugnetur.
Secundo frustra Gabriel distinguit principium eliciens, à principio producenti. Nam si principium eliciens, ut ipse fatetur, est principium actionis, erit etiam principium rei productæ media actione; actio enim est media via ad rem productam. Tercio, quia nihil obstat videtur, quo minus relatio, seu proprietas sit principium eliciens, & potentia: nam, licet re sit idem relatio, & origo actiua, quia tamen ratione differunt, satis esse videtur, ut relatio esse possit potentia, & principium originis: alioquin nec essentia esse posset, quæ secundum veriorum sententiam distinguitur ab origine sola ratione. Adde, quod cum persona producat non distinguatur realiter ab origine actiua; non poterit esse principium illius, si relatio ideo esse non potest, quia ab ea sola etiam ratione differt.

Quarto.

8.

Quarta sententia, principium, quod esse solam essentiam, relationem autem esse conditionem necessariam

Quarta opinio est Scoti in 1. dist. 7. q. 1. § ad questionem igitur, & § quia autem alia argumenta, nempe potentiam in Deo esse solam essentiam diuinam in se absolutam; conditionem vero necessariam, ut producat, esse proprietatem talis, aut talis personæ. Nec obstat, inquit ille, quod nomen potentia relatiuum sit, essentia autem diuina absoluta: vimur enim hoc nomine relatiuum, cum alio modo hanc perfectionem explicare non possimus: significare autem volumus fundamentum illius, quod absolutum est. Id quod in multis aliis nominibus Dei contingit.

Probat vero Scotus, essentiam esse potentiam, hoc modo: id, quod est maximæ perfectionis in principio, aut potentia, non impedit rationem principij aut potestatis: communicare autem se in identitate naturæ est maximæ perfectionis: ergo non impedit rationem principij & potestatis: atqui, si Deus produceret alium Deum, & communicaret illi aliam naturam, sua essentia esset principium & potentia producat: ergo nunc etiam erit, tamen si non producat alium Deum, sed aliam personam in eadem natura: siquidem communicare se in eadem natura non impedit rationem potestatis & principij, ut probatum est. Deinde idem confirmat, quia terminus formalis est essentia, ergo & principium, seu potentia est essentia: vnum enim alteri respondere videtur. Porro relationem seu proprietatem esse conditionem requisitam necessario dicere debuit, ne cogere alserere, essentiam in quavis persona generare & spirare.

9.
Impugnatur quarta sententia.

Vnica tamen ratione improbat prædicta sententia, quia ex ea sequeretur, essentiam diuinam in quavis persona generare & spirare. Nam ubi est principium actionis, aut productionis, nisi ad sit impedimentum, sequitur actio seu productio: essentia autem est in quavis persona, nec vllam in ea est impedimentum: ergo in quavis generat, & spirat. Diceret Scotus, esse impedimentum in aliquibus, quia illis deest conditio necessaria, quæ est talis relatio, seu proprietas personalis. Ceterum hoc non recte dicitur, quia vbiunque aliqua potentia suapte natura postulat esse, nequit habere impedimentum perpetuum ex natura rei, nisi fortassis ex accidenti: atqui essentia diuina suapte natura postulat esse in tribus personis: ergo in nulla illarum potest habere impedimentum ex natura rei: accidentarium autem, & ab extrinseco proveniens nequit habere: ergo in omni persona non potest illi deesse conditio quævis requisita ad operandum: alioqui naturaliter postulat esse in ea

etiam persona, in qua naturaliter haberet impedimentum sui actus, quod est absurdum.

Quinto denique Henricus quod lib. 3. q. 3. docet, quod essentiam quam relationem esse per se & de se, recte requisitam ad rationem potentie, ita ut vtrique in recto ad eam pertineat; principium tamen proprietas. Eodem modo refert hanc sententiam Scotus ex Henrico in summa art. 57. qu. 7. ratio est, quia in omni generatione duo sunt aliterum est, producere simile; alterum est, producere distinctum: magis autem præcipuum in generatione est, terminari ad distinctum, ut simile est, quam ad simile, ut distinctum est: ergo in potentia generandi præcipuum est proprietas, ratione cuius attenditur distinctio inter gentium & genitorum: esse autem præcipuum id, ratione cuius sequitur distinctio, probat, quia non ideo Petrus generat hunc hominem, quia generat hominem, sed contra ideo generat hominem, quia generat hunc hominem.

Ceterum si hæc sententia vera esset, nulla distinctio, etiam secundum rationem, inter personam & potentiam posset assignari. Cum enim persona nihil aliud includat quam essentiam & relationem: & potentia similiter, idem omnino erunt, & sola erit nominum differentia. Quod si aliquis dicat, posse esse distinctionem non rationis, sed solum ex modo significandi, contra hoc iam dictum est disp. 1. 59. cap. 4. diuersum modum significandi non esse, nisi in re significata aliqua sit distinctio, saltem rationis.

CAPUT. III.

Potentiam, quæ producat personam diuinam, esse diuinam essentiam connotata proprietate vniuersæ sententia est.

Probabilior, & verior in scholis sententia est, quæ asserit, potentiam producentem intra eam personam, esse essentiam connotata proprietate, quæ ipsam essentiam modificat, ut sit potentia. Hanc tradit Caiet. & Canar. in hunc art. Caput. in 1. distinct. 7. qu. 1. art. 1. conclus. 2. & 3. Magis in 1. quæst. 1. articulo 2. conclusione 3. & 4. & Ferrar. in 1. contra gentes cap. 13. §. Considerandum etiam. Quocirca proprietas personæ non tantum erit conditio requisita potentie, ut producat & creat in actum, sed etiam, ut sit potentia formaliter: nam quamuis ad conceptum illius non pertineat in recto; tamen in obliquo essentialiter nomine potentie connotatur, & in ipsius conceptione clauditur. Pro huius autem opinionis explicatione notandum est cum Caietano primum nomine potentie non intelligi proximum principium quo generationis: hoc enim est intellectus patris, sicut voluntas patris & filij est proximum principium spirationis, sed intelligi primum & remotum principium. Eadem tamen proportio de vtroque philosophandum est: ita, ut essentia in recto significata, connotata quoque proprietate personali in obliquo, sit primum principium quo, proximum vero sit intellectus aut voluntas in recto significata, connotata quoque proprietate personali in obliquo: hoc autem proximum & volitione omnes concedunt, quia ad has operationes non tantum concurrunt intellectus aut volun-

voluntas, sed etiam ipsa natura diuina, sicut in rebus creatis contingit.

Deinde obserua, cum persona patris intelligatur a nobis prius cum potentia generandi, quam generasse, & pater sit connotatum, quod per se pertinet ad potentiam generandi, non esse conditionem connotatam paternitatem sub expresse conceptu paternitatis, sed proprietatem primæ personæ, qualis a nobis ante generationem concipitur iuxta ea, quæ diximus disp. 159. c. 5.

Possit tamen alicui videri, facilius assignari conditionem potentie spirandi considerat etiam in actu spirandi: quod conditio connotata huius potentie non sit relatio spiratoris, sed paternitas & filio sub expresse conceptu harum relationum. Cum enim concipiamus patrem, & filium antequam spirent, recte etiam intelligere possumus essentiam diuinam aut voluntatem his relationibus ita determinatam, ut sit potens spirare, ita ut hanc determinationem in alia persona non habeat. Ego tamen exilimo conditionem potentie spirandi, quæ connotatur nomine talis potentie, non esse paternitatem, & filiationem: sed relationem spiratoris. Nam cum potentia spirandi sit una integre communis patri & filio; oportet ut in vnoquoque illorum habeat integrum connotatum, quod requiritur, ut sit potentia: si autem connotatum esset paternitas & filio: aut utraq; simul, esset vnum integrum connotatum: & ita talis potentia integre non esset in qualibet persona, quia in qualibet non esset integrum connotatum: ut patet. Aut quilibet relatio per se esset conditio connotata sufficiens ad talem potentiam: & ita non esset eadem potentia spirandi in patre, quæ est in filio, quia non esset eadem conditio connotata in vtroque.

Quare dicendum est, conditionem connotatam huius potentie esse communem relationem spiratoris, quæ tota est in patre, tota in filio. Si tamen loquamur de potentia, prout a nobis concipitur ante actum spirandi, idem de ipsa dicendum est, quæ de potentia generandi, quæ postulat ut conditionem connotatam paternitatem, ita ut relatio spiratoris non concipiatur tunc sub expresse conceptu spiratoris, sed confuse, sicut de paternitate diximus, quando concipitur ut conditio connotata potentie generandi ante actum generationis.

Ex hac vero doctrina de potentia generandi, & spirandi, optime statim inferemus, quo modo in vna persona sit potentia produciens personam, quæ non sit in alia.

Verum enimvero, cum nomina concreta naturæ, ut *Deus*, directè significent naturam, connotent autem suppositum, atq; hoc ipsum de potentia generante dictum sit, assignanda est differentia inter hæc duo, ne facile confundantur. Est igitur discrimen primum, quod nomen concretum *Deus* connotat suppositum vage, non hoc aut illud, nomen autem, *potentia*, connotat proprietatem huius suppositi singularis, ut explicauimus præterea nomen *Deus* connotat suppositum, quo natura subsistit: at nomen *potentia* significat proprietatem, ut modificetur essentiam & eam determinet ad producendum, quæ in alia persona non determinatur.

Vasquez in 1. p. tom. 2.

Corollaria superioris sententia, & solutio argumentorum aliarum opinionum.

EX hac doctrina recte colligitur potentia generandi, aut spirandi non esse in omnibus personis, sed in illis, quarum proprietates sunt connotatæ. In qua sententia nobiscum conueniunt, quotquot asserunt, potentiam aut esse proprietatem personæ, non essentiam, aut non esse solam essentiam: id quod ex dictis manifeste consequitur. Quare errauit *Gabr. in primum distind. 7. qu. 3.* cum asseruit patrem communicare filio id, quo generat, intelligit autem potentiam generantem: sed inquit, in filio non generare, quia est perpetuo impedita. Nec mirum est, quia hic author, ut retulimus, sentit, potentiam generandi aut principium, quod ipse vocat elicium, esse solam essentiam. Ceterum mirandum est, quare *Marsil. in 1. qu. 1. artic. 3. & 4.* dixerit, potentiam generandi esse in omnibus personis, sicut est essentia: cum tamen ipse doceat, ut c. 3. vidimus, potentiam non esse solam essentiam, sed ad rationem illius pertinere proprietatem, sicut aliquid connotatum: addit tamen, hanc potentiam non generare in omni persona, non propter rationem *Gabrielis*; sed hæc de causa: nam quemadmodum si idem calor esset in igne, & in aqua, ignis per eum calefaceret, non tamen aqua: præterea, si eadem potentia videndi esset in oculo, & in osse, videret oculus, non os: sic etiam eadem essentia existens in Patre & filio, in Patre generat, in filio non generat.

Horum tamen sententia ex dictis facile refellitur; cum enim nuda essentia non sit potentia, ut probatum est, sed personali proprietate determinata, nequit eadem esse in omnibus personis. Porro rationes, quibus prædicti authores docent, potentiam non generare in omni persona, in qua est, frivole sunt. Prior, quam asserit *Gabriel*, iam satis impugnata est c. 2. Posterior vero facilius potest impugnari, primum quia exemplum de calore ineptum omnino est: calor enim in aqua est in subiecto præter naturam, & ideo actio caloris in aqua, non potest ab ipsa aqua deriuari: at essentia diuina per se est in quavis persona: ergo si essentia est in vna persona naturalis potentia generandi, in alia etiam esse poterit. Deinde si facultas videndi naturaliter esset in osse, videret os, quia esset in naturali subiecto, scilicet in animali: & sicut suapte natura posset in eo esse, posset in eo operari. Impossibile namque est facultatem aliquam suapte natura in aliqua parte residere, in qua perpetuum, & naturale habeat impedimentum, ut c. 2. dicebamus. Quod si præter naturam facultas videndi esset in osse, non videret os impedimentum, quod haberet præter naturam: at vero essentia diuina non est præter naturam in filio, sed a que naturaliter, atq; in Patre: ergo si illa sola est facultas generandi, & in Patre generat, in filio quoque generabit.

Ex argumentis vero, quæ cap. 1. & 2. allata sunt, duo tantum supersunt Durand. in 1. cap. posita, & alterum *Scoti*, in 1. c. quibus respondere oportet. Ad primum Durand. dicimus: patrem generare secundum id, quod sibi proprium est: proprium autem non est sola relatio aut proprietates personalis:

D d 3 sed

Potentia generandi, vel spirandi non est in omnibus personis.

141

Ad primum sententia.